

Valse beloften

Lange tijd was 'Europa' een geliefd excuus voor politici om impopulaire maatregelen door te drukken. Het begon in de jaren negentig met de ontmanteling van de Algemene Weduwen- en Wezenwet onder het mom van de — door de EU afgedwongen — gelijke behandeling van vrouwen en mannen en het loopt door tot de liberalisering van de postmarkt om in Europa een 'gelijk speelveld' te creëren. Deze tactiek heeft niet weinig bijgedragen aan het breed gedeelde wantrouwen tegenover Brussel onder de bevolking. Maar daarmee heeft het excuus ook sterk aan overtuigingskracht verloren.

Tegenwoordig grijpen politici dan ook graag naar een ander argument dat buiten hun macht ligt: de toekomst. In het verleden werd politici vaak verweten dat zij niet verder vooruitkeken dan de volgende verkiezingen. Maar nu presenteren politici zich graag als ware profeten die er niet voor terugschrikken om tien jaar en soms wel dertig tot vijftig jaar vooruit te kijken. Als we de staatsschuld niet omlaag brengen, zadelen we onze kinderen, nee, onze kleinkinderen, op met een ondraaglijke last. Als we nu niet langer gaan werken zal de AOW in 2040 — op het hoogtepunt van de vergrijzing — onbetaalbaar worden. Als we de CO₂-uitstoot nu niet drastisch verminderen, zal het water ons in het jaar 2100 tot aan de lippen staan.

Het meest recente voorbeeld van vooruitziendheid betreft de houdbaarheid van onze pensioenen. In augustus veroorzaakte het nieuws dat veertien pensioenfondsen niet aan hun toekomstige verplichtingen konden voldoen, het nodige rumoer. Let wel, het ging er niet om dat die pensioenfondsen niet in staat zouden zijn om de lopende pensioenen te betalen. Alle pensioenfondsen beschikken over meer dan genoeg kapitaal om nog jarenlang probleemloos de pen-

sioenen uit te keren. Maar de vergelijking van de waarde van de huidige beleggingen met alle toekomstige verplichtingen — inclusief die van de jonge werknemer die nog maar net begonnen is te werken — leerde dat de dekkingsgraad te laag is. Daarom zien deze pensioenfondsen zich gedwongen de lopende pensioenen en de aanspraken op toekomstige pensioenen te verlagen. 'Afstempelen' heet dat in pensioenjargon.

Tussen al dan niet zelfverklaarde pensioendeskundigen ontstond een discussie over de vraag of de rentestand waartegen de toekomstige verplichtingen 'contant worden gemaakt' wel de juiste is. Daarbij ging men echter geheel voorbij aan een vreemde tegenstrijdigheid in de voorwaarden waaraan pensioenfondsen moeten voldoen en die zijn vastgelegd in het zogeheten Financieel Toetsingskader. Als een pensioenfonds de huidige pensioenen verlaagt om de toekomstige pensioenen veilig te stellen, verbreekt het daarmee zijn beloften uit het verleden. Maar als pensioenfondsen beloften uit het verleden niet nakomen, hoe geloofwaardig zijn dan hun beloften voor de toekomst?

De even simpele als harde waarheid is dat de toekomst fundamenteel onzeker is. Garanties voor toekomstige pensioenen zijn nooit te geven. Welke regels we ook hanteren voor de dekkingsgraad van pensioenfondsen, de zekerheid dat uw pensioen, als u in 2030 of in 2050 stopt met werken, veilig is kan niemand geven. Zoals er niets is in het jaar 2050 dat kan worden gegarandeerd.

Daarom: wantrouw politici die zich op de verre toekomst beroepen om hun huidige beleid te rechtvaardigen. Zij hebben waarschijnlijk reden om hun ware motieven te verbergen.

PAUL DE BEER
Redacteur s&d